

AÇILIŞ KONUŞMASI

Prof. Dr. Mesut GÜLMEZ
Emekli Öğretim Üyesi

Değerli Konuklar,
Sevgili öğrenciler,

Sosyal Haklar için kalıcı olmasını ve kurumsallaşmasını istediğim Sempozyumların ikincisini “ulusal” düzeyde olmak üzere gerçekleştiriyoruz. Birincisiyle emekledik, ikincisiyle de ayağa kalkıp yürümeye başlıyoruz. Üçüncüsü, dördüncüsü, beşincisiyle... Bu yolun yolcuları olarak, kesintisiz ve düzenli biçimde yürümeliyiz.

Sempozyumların birincisi, Akdeniz Üniversitesi’nde “uluslararası” düzeyde gerçekleşti. Daha önce yalnızca çalışmalarından tanıdığım ÇEEİ Bölüm Başkanı N. Mütevellioğlu, nasıl olduysa, belki de yolu yaralamıştı, beni buldu. Buluş, o buluş. O istemese de, ben bir kez burnumu soktum! Artık kovulsam da gitmezdim! Ama kovulmak da ne kelime! Nergis Hoca, emeğini ve desteğini sunanın yakasına öyle bir yapışır ki, istesenez de gidemezsiniz.

Bana, sürpriz biçimde, “açılış konuşması” yapmamı önerince, bunu kendisinin hak ettiğini söyledim ve içtenlikli ısrarlarına karşın, beni bağışlamasını istedim.

Ama konuşmamı yapmadan önce, belki de açılış konuşmasında dile getireceğim duygularımdan birini seslendirmekten kendimi alıkoyamadım. Sözcüğü sözcüğüne değil ama, söylediklerimden bir cümleyi, Nazım Alpman’ın “*Emeğe Açık Saygı Duruşu*” başlıklı Sempozyum hakkındaki yazısından aktarmak isterim: Demişim ki, “*Kendimi yıllardır özlemimi çektiğim sevgilime kavuşmuş gibi hissediyorum.*” Evet, çok iyi anımsıyorum; bu cümle benim! Ama bundan önce de, Sempozyumu izleyen eşimden “beni bağışlamasını istedim!”

Bu “romantik” cümledeki asıl düşünceye birçok meslektaşımın katıldığına inanıyorum. Öncelikle, bu Sempozyuma bildiri sunarak katılan meslektaşlarımdan, Bilim Kurulumuzun üyesi olarak katkılarını sunmayı esirgemeyen meslektaşlarımdan ve kuşkusuz hakemlerce yapılan değerlendirmeler sonucunda çabalarını bildirimlerini sunarak sonlandırma olanağı bulamayan meslektaşlarımdan da özlemle bekledikleri “sevgiliye kavuşma” duygusu içinde olduklarını düşünüyorum.

Onlara, burada da içten teşekkürlerimi sunuyorum. Ve Oğuz’a, beni bu konuşmayı yapma konusunda ikna etmeyi başardığı ve 22 Ekim 2010’da Antalya’dan kendisini arayıp

yaptığım öneriyi, Bölümdeki arkadaşlarıyla ve Rektörle hemen görüşüp İkinci Sempozyumu düzenlemeyi duraksamadan üstlenip gerçekleştirdiği için kutluyorum.

Ama içtenlikle söylemeliyim. Sevgiliye kavuştuk ama, ayrılıktan da korkmuyor değilim! Bu alanda, başlatılan ama arkası getirilemeyen başka çabalar ve girişimler, ister istemez karamsar duygulara yol açıyor. Kişilere, konjonktüre, sürekli olamayan desteklere vb etkenlere bağlı olarak yürütülmesinden olsa gerek, kavuştuğumuz sevgili, avuçlarımız arasından göz göre göre uçup gidebiliyor.

Böyle olmaması için:

- Sosyal Haklar Sempozyumlarının sürekliliğini sağlamak, tekli yıllarda “uluslararası”, çiftli yıllarda da “ulusal” düzeylerde olmak üzere sürdürebilmek için ne yapmalıyız, nasıl yapmalıyız?
- Sosyal hakları, yasalarda yer alan kimi pozitif düzenlemeler olmanın ötesinde, öznelerince eylemli olarak ve eşitlik koşulları içinde kullanılması ve yararlanılması gereken insan hakları niteliğiyle ve disiplinlerarası bir yaklaşımla nasıl bilim emekçilerinin / üniversitelerin / sendikaların / ilgili sivil toplum örgütlerinin ortak gündeminde tutabiliriz?
- İnsan hakları perspektifinden, kuramsal ve uygulama boyutlarıyla, tarihsel ve güncel yönleriyle, siyasal, hukuksal, ekonomik ve felsefi açılardan sağlanacak katkılarla, sosyal haklar bilgi ve bilincimizi nasıl yükseltebiliriz?
- Artık ulusal hukukumuzun ayrılmaz ve ona üstün sayılan bir parçası olan uluslararası sosyal haklar ortak hukukunun birikimlerini ulusal hukukumuza nasıl taşıyabiliriz?
- Sosyal bilimlerin neredeyse tüm alanlarında üretilen ve üretilecek bilgi ve bulgulardan yeni ortak sentezlere nasıl ulaşabiliriz?
- Bilimsel ve sendikal evrenler arasındaki pozitif etkileşimi sosyal haklara yönelik benzer çabalarla nasıl sürekli ve düzenli kılabiliriz?
- Ulusal ve Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumlarını, aynı zamanda hukukçuların, sosyal politikacıların, iktisatçıların, felsefecilerin, sağlık bilimcilerin, toplumbilimcilerin, uygulayıcıların, sendikacıların, uzmanların ve sayamadığım başka disiplinlerin katıldığı, bilgi ve birikimlerini paylaştığı gerçekten disiplinlerarası toplantılara nasıl dönüştürebiliriz?

Soruları daha da uzatmak istemiyorum. Bunlar, sanırım, meramımı, özlem ve dileklerimi, düşlerimi anlatmaya yeter...

Ve sizin de bunlara ekleyecek başka pek çok sorularınız olduğuna kuşku yok.

Bunlar, yanıtını sizden, hepimizden, burada olanlardan ve olmayanlardan beklediğim, beklediğimiz sorular. Yanıtı, birlikte aranması ve oluşturulması gereken sorular.

Burada bulunan meslektaşlarımdan, bulunmayanlara da bu dilek ve duygularımı iletmemelerini diliyorum, rica ediyorum. Sosyal haklar için ulusal ve uluslararası çaplı Sempozyumların kurumsallaşması, yeni ve özgün çalışmaların özendirilmesi, sosyal haklara yönelik öğretim ve eğitimin geliştirilmesi ve ortak çabamızın büyütülmesi için neler yapabileceklerini, neler yapılması gerektiğini gündemlerine almalarını, sosyal haklara yönelik ortak çabanın ve işbirliğinin, bilinen ve öngörülemeyen her türlü olumsuzluktan etkilenmemesine özen göstermelerini rica ediyorum.

Sosyal haklar, geleneksel ve yerleşik yaklaşımlar nedeniyle, ülkemizde neredeyse hiç el atılmamış sorunlar da bulunduğu bir alandır. Sosyal haklar, salt biçimsel düzenlemeler olarak değil, madalyonun öbür yüzü olan gerek uluslararası gerekse ulusal düzeylerde çeşitlenerek artan “sosyal haksızlıkları” da kapsayan, kısacası sosyal hakların patolojisini de içeren bütünsellik içinde incelenmesi ve tartışılması gereken insan haklarıdır.

Anımsatmaya gerek yok: Sosyal haklar, 1980’lerden başlayarak bir tür “şamar oğlanı” ve “günah keçisi” oldu. Kapitalizmin krizlerinin ilk suçlusu ilan edildi. Yeni liberal politikaların sorunsuzca uygulanabilmesi için sosyal haklardan kurtulmak, “dikensiz gül bahçesi” yaratılmak istendi. Çetin, zorlu ve kimi zaman kanlı savaşımın ürünü olan geleneksel kazanımlara karşı amansız bir savaş açıldı. “İnsan hakkı” olmadığı ileri sürüldü. Kişi hakları gibi yargı organları önünde dava edilemeyeceği savunuldu; sosyal devlet başta olmak üzere, kavramlar çarpıtıldı...

Ve bildiğiniz gibi, ne yazık ki emek kesiminin “uyanmadığı”, sendikaların uyku sersemliğinin çok uzun sürdüğü ilk yıllarda, bu anti-sosyal haklar yaklaşım uygulamada da önemli bir yol aldı.

Ama başlangıçta pembe umutlar dağıtan ekonomik ve ticari küreselleşmenin yarattığı sosyal yıkımlar, daha da derinleştirdiği sosyal eşitsizlikler, yol açtığı “eşitsizlik krizi”, yarattığı yeni yoksullar, çalışan yoksullar, toplumsal yaşamdan dışlananlar vb olumsuzluklar, Dünyada ve Türkiye’de çıplak gerçeklerin görülmesine yardımcı oldu; oldu ama, yeterli değil.

Biz de geç kaldık; çabalarımızı ortaklaştırmak, bilgi üretip sosyal haklar bilincini geliştirmek ve somut çözümler üretmek için geç kaldık, geç uyandık.

Sosyal Haklar Sempozyumlarının sürekliliği ve kurumsallaşması, bu nedenle önemlidir. Bunu birlikte başaracağımıza içtenlikle inanıyorum. Söz ettiğim kimi benzer girişimlerin sürekliliğinin sağlanamamış olması, beni karamsarlığa sürüklemiyor, tersine kamçılıyor. Başetmeyi öğrendiğimiz güçlüklerini bilmiyor değiliz. Ama her şeye, sosyal haklara yönelik ilgisizlik ve duyarsızlıklara karşın birlikte başarabiliriz.

Umarım, konuşmamı çok romantik ve ütöpik bulmamışsınızdır!

Sosyal haklar alanında yeni ve özgün bilgiler üretiminin ve kuşaklar, disiplinler, uzmanlar ve uygulayıcılar arasında etkileşimin bilimsel aracı olacağına inandığım Sosyal Haklar Sempozyumlarının Üçüncüsünde, Dördüncüsünde, Beşincisinde... buluşmak üzere, içten sevgiler.